

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет економічний
Кафедра статистики

Затверджено

На засіданні кафедри статистики
економічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30.08.2022 р.)

Завідувач кафедри _____

Силабус з навчальної дисципліни
«Багатовимірний статистичний аналіз даних»,
що викладається в межах ОПП (ОПН)
другого (магістерського) (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
для здобувачів з спеціальності 051 економіка
спеціалізації Економічна аналітика та бізнес-статистика

Львів 2022 р.

Назва дисципліни	Багатовимірний статистичний аналіз даних
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, проспект Свободи 18
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет, кафедра статистики
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	05 Соціальні та поведінкові науки 051 Економіка
Викладачі дисципліни	Вдовин Мар'яна Любомирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри статистики
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: maryana.vdovyn@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Щоп'ятниці, 16:40-18:00 год. (проспект Свободи 18, ауд. 215) Також можливі он-лайн консультації через Zoom. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на maryana.vdovyn@lnu.edu.ua
Інформація про дисципліну	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб набути навички з практичного застосування методів аналізу та моделювання багатовимірних явищ та процесів в умовах невизначеності.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Багатовимірний статистичний аналіз даних» є завершальною вибірковою дисципліною з спеціальності економіка, спеціалізації «Бізнес-статистика і аналітика» для освітньої програми магістра, яка викладається в 11 семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Багатовимірний статистичний аналіз» є ознайомлення студентів із головними завданнями курсу, а саме поглиблення знань в сфері статистичного моделювання соціально-економічних явищ та процесів та оволодіння навиками використання методів багатовимірного статистичного аналізу
Література для вивчення дисципліни	1. Методи наукових досліджень: навч.-метод. посіб. / [Матковський С.О., Вдовин М.Л., Гринькевич О.С., Лагоцький Т. Я., Панчишин Т.В.]. Львів: Видавництво ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. 228 с. 2. Методологія наукових досліджень у статистиці: навч. посіб. / [С. О. Матковський, М. Л. Вдовин, О. С. Гринькевич, Л. М. Зомчак, Т. Я. Лагоцький, Т. В. Панчишин]. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 378 с. 3. Яровий А. Т., Страхов Є. М. Багатовимірний статистичний аналіз: навчально-методичний посібник для студентів математичних та економічних фахів. Одеса: Астропринт, 2015. 132 с. 4. Методологія наукових досліджень та приклади її використання [Електронний ресурс]: навчальний посібник / Самсонов В. В., Сільвестров А. М., Тачиніна О. М.; Національний університет харчових технологій. Київ: Національний університет харчових технологій, 2022. 385 с. 5. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник / укладачі: Н.В. Рашкевич, Ю.А. Отрош. Харків, 2022. 291с.

	6. Основи статистичного моделювання: навч. посібник / за загальною редакцією С.В. Чугаєвської, Н.В. Ковтун. Житомир: Видавництво ІІІ "Рута", 2022. 604 с.
Обсяг курсу	<u>40</u> годин аудиторних занять. З них <u>24</u> годин лекцій, <u>16</u> годин лабораторних робіт/практичних занять та <u>80</u> години самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде : <i>знати</i> : методи багатовимірної статистики; сучасні програмні продукти для аналізу статистичної інформації; процедуру віднесення вихідних даних до певного класу за допомогою виділення істотних ознак; <i>вміти</i> : простежувати закономірності явищ та процесів за допомогою методів багатовимірного статистичного аналізу; застосовувати методи багатовимірного статистичного аналізу для дослідження соціально-економічних явищ і процесів; - використовувати спеціальні аналітичні процедури та методи для скорочення простору багатовимірних ознак Компетентності і програмні результати навчання, які забезпечує курс (передбачені освітньо-професійною програмою і стандартом вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 051 Економіка): -програмними компетенціями: ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу спеціальними (фаховими, предметними) компетентностями: СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язування, беручи до уваги наявні ресурси спеціальними (фаховими, предметними) компетентностями спеціалізації: СКС3. Здатність і вміння аналізувати дані, отримані з різних джерел інформації, з метою проведення економічних розрахунків отримати такі програмні результати навчання: ПРН 8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань ПРН 9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень ПРН 10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами ПРН 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів ПРН 16. аналізувати і моделювати діяльність інституційних одиниць в умовах невизначеності зовнішнього середовища сучасними засобами бізнес-аналітики та економіко-математичного моделювання ПРН 18. Здійснювати аналіз діяльності мікро і макрорівневих систем на підставі специфічних методів прикладних статистик та економіко-математичних методів і моделей

	ПРН 19. застосовувати спеціальні статистичні пакети та методи інтелектуального аналізу задля розробки ефективних управлінських рішень
Ключові слова	Багатовимірна статистика, статистичний аналіз, методи аналізу даних
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем
Теми	<i>Змістовий модуль 1.</i> Багатовимірна статистика Тема 1. Сутність та основні поняття багатовимірного статистичного аналізу Тема 2. Багатовимірне шкалювання Тема 3. Методи розпізнавання образів <i>Змістовий модуль 2.</i> Методи багатовимірного аналізу даних Тема 6. Методи кластеризації даних: особливі випадки Тема 5. Методи робастного оцінювання багатовимірних процесів Тема 6. Канонічний кореляційний аналіз Тема 7. Непараметричні методи оцінювання багатовимірних економічних систем. Тема 8. Статистичні ігри як метод багатовимірного статистичного аналізу
Підсумковий контроль, форма	залік в кінці семестру (комбінований)
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисципліни «Статистика», «Статистичне моделювання соціально-економічних процесів», «Економетрія» достатніх для сприйняття категоріального апарату
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, дискусія . Передбачено виконання групового проекту (колективного індивідуального завдання)
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні/самостійні тощо : 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25 • контрольні заміри (модулі): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25 • індивідуальне завдання: 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25 • залік: 25% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 25 Підсумкова максимальна кількість балів 100 Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків

	визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до заліку чи екзамену.	Запитання до заліку 1. Сутність та передумови використання непараметричних методів у бізнес-статистиці. 2. Непараметричні методи математичної статистики. 3. Основні непараметричні критерії перевірки гіпотези про однорідність двох вибірок. 4. Непараметричні методи вивчення взаємозв'язків у бізнесі. 5. Рангова кореляція. 6. Оцінка зв'язків між альтернативними ознаками. 7. Багатомірна статистика. 8. Методи багатомірної статистики. 9. Види аналізів економічних процесів. 10. Особливі випадки кластеризації. 11. Метод графів. 12. Метод згущень. 13. Теорія розпізнавання образів. 14. Приклади задач розпізнавання образів. 15. Методи розпізнавання образів. 16. Методи робастного оцінювання економічних процесів. 17. Виявлення нетипових значень. 18. Критерій Тітьєна- Мура. 19. Підхід Хубера 20. Метод "Бі ваги". 21. Відмінності між різними методами кластеризації. 22. Багатомірне шкалювання. 23. Коефіцієнти багатомірного кореляційного аналізу даних. 24. Множинна кореляція: особливі випадки 25. Канонічна кореляція. Критерії статистико-ігрового-моделювання
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.